

Єлизавета КОВАЛЕНКО
здобувач вищої освіти 3 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 14.01
«Середня освіта. Українська мова та література»,
Заклад вищої освіти «Маріупольський державний університет»,
м. Київ
Науковий керівник: **Марина НЕТРЕБА**
доцент кафедри педагогіки і освіти,
заступник декана психолого-педагогічного факультету,
Заклад вищої освіти «Маріупольський державний університет»,
м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОВИХ СЮЖЕТІВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Засвоєння людиною основ естетичної культури є важливим, тому що сприяє: її розумовому розвитку, глибшому розумінню дійсності, розвитку сприймання, уяви, моральному формуванню особистості; трудовому вихованню, фізичному вихованню та духовному збагаченню.

В процесі формування естетичної культури учнів доречно використання казкових сюжетів. Казки це те, з чим людина знайомиться майже від самого народження, а також спосіб пізнання дійсності, розвитку духовної та моральної сфери, допомога в усвідомленні дитини себе, як частини своєї нації.

Проблему естетичного виховання у педагогіці підіймали такі видатні українські педагоги та діячі освіти як Е. Водовозова, П. Каптерева, С. Лисенкова, С. Русова, Е. Михеєва, К. Ушинський та інші.

Естетичне ставлення людини до світу формується і розвивається протягом всього її життя. Разом з тим не всі періоди в житті рівноцінні для естетичного розвитку. Багато письменників, педагогів, діячів культури (К. Д. Ушинський, В. О. Сухомлинський, Д. Б. Кабалевський, Б. Неменський та ін.) констатують особливе значення щодо цього молодшого шкільного віку.

Особливості дітей цього віку найбільш сприяють формуванню в них естетичної культури [3, с.28].

Джерелами естетичного виховання є природа, краса побуту і оточуючої обстановки, мистецтво, участь людини в різних видах діяльності, національні цінності.

Школярі повинні не тільки сприймати прекрасне, але й розуміти, оцінювати твори мистецтва, вчинки людей та ін., тобто необхідно формувати естетичне судження. Починаючи з несміливих і часто безпідставних «добре», «погано», «подобається», «не подобається», оцінки поступово набувають більш визначений характер, що дозволяє говорити про здатність людини правильно розуміти і оцінювати прекрасне [2, с.101].

На базі конкретних естетичних знань, сприйняття, почуття, ідеалів, суджень і понять формується естетичний смак, під яким розуміємо стійке емоційно-оцінне ставлення людини до прекрасного, що носить вибіркового характер.

Значення казки у цьому підкреслювали багато визначних діячів, наприклад С. Русова, І. Франко, К. Ушинський, Л. Толстой, В. Сухомлинський та ін. Казки можна назвати першим в житті людини джерелом естетичної насолоди.

Народжена фольклором, насичена містким педагогічним змістом, вона несе в собі позитивний приклад етичного ідеалу. Жоден з жанрів літератури не користується у дітей такою популярністю, як казка [2, с.114].

Казка – фольклорний розповідний твір про вигадані, а часто й фантастичні події; це вид художньої прози, що походить від народних переказів, порівняно коротка розповідь про фантастичні події та персонажі. За своїм змістом і поетикою казки близькі до легенд, билин і баладних пісень. У своєму змісті вони широко використовують пісні, приказки й прислів'я, загадки й замовляння. Казка – один із основних жанрів народної творчості, епічний, переважно прозаїчний твір чарівного, авантюрного чи

побутового характеру усного походження з настановою на вигадку. Вони дуже популярні серед усіх народів світу й відзначаються захоплюючим сюжетом [1, с.233].

Завдяки казці учні оволодівають різноманітними знаннями у сфері щоденної практики, моральності, естетичних відчутті. Для молодшого школяра вона стає засобом усвідомлення, обдумування і пояснення явищ дійсності, а для дітей з особливими потребами казка допомагає повноцінно інтегруватися в суспільство [2, с.115].

Перенесення прикладів казки на свій побут не обмежується власним досвідом. Діти, критикуючи поведінку своїх товаришів, зіставляють їх з героями казки. Співчуття героя, моральні оцінки їхніх вчинків набувають усвідомленого характеру [1, с.236]

У процесі розповідання казки важливе емоційне ставлення дорослого до розповіді, від нього вимагається вираження справжніх емоцій і почуттів. Педагог повинен сидіти чи стояти так перед дітьми, щоб вони могли бачити його обличчя, спостерігати за мімікою, виразом очей, жестами, оскільки ці форми прояву почуттів доповнюють і підсилюють враження від прочитаного [1, с.238].

Формуючи моральні уявлення учня, ми забезпечуємо тим самим становлення у майбутньому такої особистості, яка поєднуватиме в собі духовне багатство, істинні моральні якості і моральну чистоту [1, с.239].

Нарівні з моральною сферою розвивається й естетична, дитина починає розуміти свою культуру, розвиває уяву, набуває свого особистого смаку на прекрасне.

Беручи до уваги все сказане, ми бачимо, що саме казка є міцним важелем для дитини у формуванні її естетичної культури. Вона має вплив на школяра тому що стимулює дитячу уяву, здатна справляти враження, залишати після себе ніби емоційний відбиток у свідомості, з цього починається моральне та естетичне виховання.

Список використаних джерел:

1. Рудницька-Юрійчук І. Р. Народна та авторська казка як засіб морально етичного виховання дітей дошкільного віку. *Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 8(13). С 229–240.
2. Заліток Л. М., Сухомлинський В. О. Про роль казки у вихованні та навчанні дітей з особливими потребами. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2012. №9(3). С. 114–120.
3. Перепьолка В. І. Формування у молодших школярів естетичної культури засобами мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л.Українки*. 2016. Т.2, №1 (303). С. 28–33.

*Марія КОВАЛЬ-МАЗЮТА,
аспірантка 1-го року навчання
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»,
Інститут педагогіки,
м. Київ*

*Науковий керівник: Тамара ПУШКАРЬОВА,
доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України,
Інститут модернізації змісту освіти,
м. Київ*

КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ В АСПЕКТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

В положеннях концепції «Нова українська школа» чітко зафіксовано, що в умовах децентралізації влади та освіти адміністративні й навчально-методичні повноваження будуть делегуватися на рівень місцевих закладів освіти. Школи в цьому разі зможуть автономно формувати освітні програми, складати навчальні плани з окремих предметів відповідно до